

ных училищ. Описаны основные задачи и ряд преимуществ внедрения дуальной формы обучения в высших профессиональных училищах по подготовке будущих мастеров ресторанного обслуживания. Обосновано, что подготовка будущих мастеров ресторанного обслуживания будет эффективной при условии внедрения элементов дуальной системы обучения.

Ключевые слова: мастер ресторанного обслуживания, дуальная система, высшее профессиональное училище, заведение ресторанного хозяйства, предпринимательская компетентность, заведения профессионально-технического образования, интегрированная профессия, инновационные учебные программы.

Zamferesko O. V. Implementation of the dual system in preparing future masters of restaurant maintenance

In the article we considered the main aspects of organization of the professional training of future masters of restaurant service. We did it with the help of using elements of the dual system of education. It meets the requirement of modern society. We have conducted the theoretical analysis of psychological, pedagogical and methodical literature concerning effectiveness of using elements of the dual system in the educational process. The main task and a number of advantages of the introduction of the dual form of training at the higher vocational school have been described. It was substantiated that the preparation of the future masters of restaurant services will be effective provided the elements of the dual system of education.

Key words: master of restaurant service, dual system, higher vocational school, restaurant economy, entrepreneurial competence, institutions of vocational education, integrated profession, innovative curriculum.

УДК 378.1

Ієвлєв О. М.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

Професійна мобільність завжди була рушійною силою людства. Спільноти, в яких заохочуються професійно мобільні люди, розвиваються більш динамічно та є успішними. Статтю присвячено питанням, пов'язаним із професійно-педагогічною мобільністю майбутнього викладача, що навчається на другому (магістерському) рівні вищої освіти, яка визначає успішність його подальшої професійної діяльності. Визначено зміст компетентностей (компонентів), які становлять професійно-педагогічну мобільність: педагогічної, фахової, проектної та психологічної (діяльнісний складник професійно-педагогічної мобільності); мотиваційної, рефлексивної, адаптивної та творчої (особистісний складник професійно-педагогічної мобільності). Подальші дослідження будуть присвячені дидактичним засадам моделювання процесу формування професійно-педагогічної мобільності.

Ключові слова: професійна мобільність, професійно-педагогічна мобільність, педагогічна компетентність, фахова компетентність, проектна компетентність, психологічна компетентність, мотиваційна компетентність, рефлексивна компетентність, адаптивна компетентність, творча компетентність.

Професійна мобільність завжди була рушійною силою людства. Спільноти, у яких заохочуються професійно мобільні люди, розвиваються більш динамічно та є успішними.

Виділяють такі етапи появи проблеми формування професійної мобільності в історії науки: I етап – “Зародження” (V – XIII ст.); II етап – “Розвиток” (XIV – XVIII ст.); III етап – “Укорінення” (XIX – XX ст.); IV етап – “Інтеграція” (кінець XX – початок XXI ст.) [15, с. 39].

Поняття мобільності, як зазначає Л. Фамілярська, вивчається в площинах соціальної готовності особистості до змін; групування якостей особистості, необхідних для інтеграції професійного розвитку; здатності до швидкого оволодіння інноваціями й новими навичками; властивостей, що зумовлюють рівень адаптованості та конкурентоспроможності на ринку праці [34, с. 175].

Забезпечення мобільності людини в системі професійної (професійно-технічної) освіти пов'язане з її конкурентоспроможністю на ринку праці та перспективами кар'єрного зростання [1].

Залежно від професії, кваліфікації, умов ринку праці тощо можна говорити про різні види професійної мобільності: соціально-професійну, професійно-педагогічну тощо.

Коли провідною формою перепідготовки майбутніх викладачів із базовою непедагогічною освітою фактично стає навчання на педагогічних спеціальностях на другому (магістерському) рівні вищої освіти, успішність їх подальшої професійної діяльності визначає професійно-педагогічна мобільність. Постає питання аналізу змісту компетентностей, які становлять її структуру.

Підготовка конкурентоспроможного фахівця в умовах сучасної вищої школи передбачає використання компетентнісного підходу.

Дослідженням компетентнісного підходу в освіті присвячені роботи О. Акулової, В. Байденко, В. Болотова, А. Вербицького, Е. Зеєр, І. Зимньої, Д. Іванова, О. Князева, Н. Кузьминої, А. Маркової, С. Писаревої, М. Скаккіна, О. Субетго, Л. Суценцевої, Ю. Татур, А. Тряпициної, С. Шишова, А. Хуторського та інших учених.

Використання компетентнісного підходу в системі освіти покликане підготувати конкурентоспроможного спеціаліста. Цей підхід, на думку Л. Сущенцевої, є провідним у формуванні професійно мобільного, кваліфікованого робітника [31, с. 393].

Деякі вчені пов'язують формування професійної мобільності з відповідними компетентностями випускника. Ю. Сачук зазначає, що соціально-професійна мобільність – це динамічне особистісне новоутворення, яке інтегрує комплекс ключових і фахових компетентностей [28, с. 167].

На думку Ю. Калиновського, професійна мобільність дає змогу людині проявляти свою професійну компетентність, а педагогічна – реалізувати власну соціокультурну та соціально-професійну компетентність [14, с. 21].

Ю. Клименко вважає, що професійна мобільність передбачає наявність таких професійних компетентностей, як високий інтелект, креативні здатності, професіоналізм [16, с. 6].

Професійна мобільність, як зауважує Л. Горюнова, – це якість особистості, що забезпечує внутрішній механізм розвитку людини через сформованість ключових, загальних компетентностей [10, с. 157]. Є. Боярко вважає, що основа професійної мобільності – професійно-особистісна компетентність [7, с. 9]. Рівень професійної мобільності, як зазначає Н. Ожемякіна, залежить від сформованості професійної компетентності [26, с. 14].

Р. Пріма [27, с. 17–18] та Ю. Біктуганов [6, с. 14] пов'язують когнітивний компонент професійної мобільності з професійною компетентністю.

Згідно із Законом України “Про вищу освіту” навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти за освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою передбачає досягнення програмних (очікуваних) результатів навчання на основі опанованих під час навчання компетентностей [2].

Як зазначає В. Бахрушин, вимоги до стандартів та освітніх програм, які містяться в Законі України “Про вищу освіту”, дають змогу чітко й однозначно сформулювати вимоги до компетентностей та очікуваних результатів навчання випускників закладів вищої освіти [5].

Отже, професійна мобільність пов'язується науковцями з формуванням (наявністю) таких компетентностей, як професійні, фахові, ключові тощо, що закріплено в чинному законодавстві.

Саме тому постає питання аналізу змісту компетентностей, що становлять структуру професійно-педагогічної мобільності фахівця, який здобуває освіту в умовах магістратури, що передбачає присвоєння відповідної педагогічної професійної кваліфікації.

Мета статті – аналіз компетентностей, які входять до структури професійно-педагогічної мобільності викладача.

Формування діяльнісного складника професійно-педагогічної мобільності пов'язане з набуттям фахової (професійної), педагогічної, проектної та психологічної компетентностей.

Фахова компетентність, на думку В. Моштука, є стрижневою характеристикою педагога в системі сучасних суспільно-економічних стосунків. Вона формується через розвиток ключових, базових і спеціальних компетентцій упродовж усього терміну навчання студента в закладі вищої освіти [24, с. 111–112].

У результаті порівняльного аналізу В. Шовкун визначає таку професійну компетентність майбутнього вчителя інформатики в умовах квазіпрофесійної діяльності студентів, як “здатність фахівця, що ґрунтується на знаннях, уміннях, навичках, отриманому досвіді та здібностях, які надбано й розвинуто завдяки навчанню, ефективному використанню сформованої професійної компетентності під час трудової діяльності” [35, с. 173].

Як зазначає О. Варникова, професійна компетентність – це інтегральна характеристика випускника, який здатний і готовий до здійснення професійної діяльності та взаємодії в професійному середовищі й полікультурному суспільстві на основі ціннісного ставлення до професії [8, с. 15].

З іншого боку, В. Кудзоева виділяє в структурі професійно-педагогічної компетентності викладачів середніх спеціальних закладів освіти такі компоненти: мотиваційно-особистісний (система мотивів щодо діяльності педагога, формування особистості педагога як суб'єкта педагогічної діяльності), когнітивно-діяльнісний (сукупність психолого-педагогічних знань, спеціальних знань із предметів, теоретичних і практичних умінь, навичок та здібностей особистості, володіння методикою викладання) і рефлексивно-оціночний (осмислення педагогом основ своєї діяльності, під час якого здійснюється оцінка й переоцінка власних здібностей, професійних дій) [18, с. 10].

У результаті вивчення професійно-педагогічної компетентності Н. Банько виокремлює в її структурі додатково комунікативний компонент (міжособистісна комунікація, міжособистісне сприйняття) [4, с. 23–24].

А. Суходимцева досліджує проектну компетентність педагогів та розглядає її як інтегративну характеристику суб'єкта діяльності, що виражається в здатності й готовності людини до самостійної теоретичної та практичної діяльності з розроблення й реалізації проектів у різних сферах соціальної практики [30, с. 4–5].

На думку О. Новікової, соціально-проектна компетентність (як складник професійної компетентності) є інтеграційною професійно-особистісною якістю, яка визначає готовність і здатність до соціально-проектної діяльності, що ґрунтується на проектних знаннях, особистісному досвіді, ціннісних орієнтаціях [25, с. 9].

Психологічна компетентність дає змогу вчителю ефективно вирішувати різні психологічні завдання, що виникають у педагогічному процесі, та включає психологічні знання й психологічне мислення (інтелектуальний блок), практично-психологічні вміння та навички (практичний блок) [3, с. 3].

На думку С. Мітіної, психологічна компетентність викладача – це сукупність комунікативних, перцептивних, інтерактивних знань та професійно важливих особистісних якостей [23, с. 50].

М. Лук'янова виділяє такі складники психологічної компетентності вчителя, як психолого-педагогічна грамотність, психолого-педагогічні вміння, професійно важливі особистісні якості [21].

Психологічна компетентність як складник професійної компетентності викладача закладу вищої освіти, на думку О. Войтюк, містить соціально-психологічну, комунікативну, соціально-перцептивну, аутопсихологічну компетентності та соціальну спрямованість [9, с. 15].

Як справедливо зазначає Т. Щербакова, психологічна компетентність як детермінанта професійної успішності викладача закладу вищої освіти забезпечує конструктивне розв'язання завдань професійної діяльності, спілкування й саморозвитку за допомогою реалізації гностичної, селективної, рефлексивної, проєктивної та перетворювальної функцій [36, с. 9–10].

Отже, зміст компетентностей діяльнісного складника професійно-педагогічної мобільності, на нашу думку, є таким:

- педагогічна (здатність організовувати власну професійну діяльність і навчальну діяльність студентів);
- фахова (сукупність спеціальних знань і вмінь, що визначаються здебільшого базовою освітою, здатність їх використовувати в професійній діяльності);
- проєктна (здатність проєктувати власну професійно-педагогічну діяльність, навчально-пізнавальну діяльність студентів);
- психологічна (знання закономірностей психічних процесів і станів особистості, здатність використовувати ці знання в освітньому процесі).

Формування особистісного складника професійно-педагогічної мобільності пов'язане з набуттям мотиваційної, рефлексивної, адаптивної та творчої компетентностей.

Мотиваційна компетентність як складник загальної компетентності школяра є інтегральною характеристикою, що включає аксіологічний, діагностичний, гностичний, діяльнісний та управлінський аспекти здібностей школяра в пізнанні власної мотивації навчання та в саморозвитку [12, с. 9].

З іншого боку, ця компетентність, як стверджують М. Кадемія та Л. Дідух, проявляється у “сформованості позитивного емоційного ставлення до процесу учіння й пізнання, усвідомлення мети навчання, у бажанні підвищення власного освітнього рівня, прояві цікавості до навчання <...> мотивації студентів до підвищення їхнього освітнього рівня з конкретних предметів” [13, с. 272].

Необхідність орієнтації освітнього процесу на розвиток рефлексивної компетентності студентів, на думку Ю. Кушеверської, зумовлена новою парадигмою освіти, яка ґрунтується на реалізації компетентнісного підходу в підготовці майбутнього фахівця [20, с. 9].

О. Гулеєва зазначає, що рефлексивна компетентність є органічним складником особистісно-професійної компетентності майбутнього педагога, що дає змогу ефективно й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізувати рефлексивні здібності та суб'єктність студентів педагогічного закладу освіти через створення ними образу “Я педагог” [11, с. 9–10].

Рефлексивна компетентність майбутнього вчителя, на думку О. Ушакової, визначається як інтегральне, динамічне структурно-рівневе утворення особистості майбутнього вчителя [33, с. 8]. Рефлексивну компетентність розуміють як механізм саморозвитку, що проявляється в здатності особистості до аналітичної позиції щодо себе та власної професійної діяльності [19, с. 180].

Соціально-адаптивна компетентність, як зазначає Н. Сомова, визначається на етапі доуніверситетської професійної підготовки як сукупність знань, уявлень, алгоритмів дій, системи цінностей і відносин, актуалізованих у процесі соціокультурної адаптації [29, с. 7].

Е. де Корте, Г. Ковальчук та Ю. Баніт вважають, що сформована адаптивна компетентність визначає бажання і здатність змінювати базові вміння, навички, компетенції та безперервно розширювати межі свого досвіду [17; 37].

Т. Марфутенко зауважує, що творча компетентність є важливим структурним компонентом професійної компетентності майбутнього педагога. Структура творчої компетентності майбутніх педагогів включає мотиваційний, когнітивний, креативний та організаційно-діяльнісний компоненти [22, с. 7].

Ця компетентність, на думку О. Тутолміна, є інтегративною професійно-особистісною характеристикою вчителя, що забезпечує успішність його дій у типових і неординарних педагогічних ситуаціях, є системоутворювальним компонентом становлення професіоналізму вчителя, чинником ефективності його педагогічної праці [32, с. 14].

Отже, особистісний складник професійно-педагогічної мобільності передбачає, на нашу думку, наявність таких компетентностей:

- мотиваційної (настанова на професійне вдосконалення, здатність пізнати власну мотивацію до професійної діяльності);
- рефлексивної (здатність до осмислення власних професійних та особистісних можливостей);
- адаптивної (здатність пристосовуватися до умов професійної діяльності);
- творчої (творче ставлення до професійної діяльності).

Висновки. Формування професійно-педагогічної мобільності майбутнього викладача в умовах магістратури передбачає набуття комплексу визначених нами компетентностей. Є різні підходи до визначення змісту цих компетентностей. Зазначимо, що під час навчання в умовах магістратури на педагогічних спеціальностях осіб без базової педагогічної освіти (наприклад, випускника спеціальності “Комп’ютерні технології”) педагогічна компетентність визначатиме успішність подальшої педагогічної діяльності, а фахова – успішність реалізації спеціальних знань і вмінь користування інформаційними технологіями (ґрунтується здебільшого на програмних результатах навчання, набутих на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти). У свою чергу інтегративний характер професійно-педагогічної мобільності як якості особистості визначає її особистісний складник.

Подальші дослідження будуть присвячені дидактичним засадам моделювання процесу формування професійно-педагогічної мобільності.

Використана література:

1. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145–19, ст. 15 “Професійна (професійно-технічна) освіта професійної (професійно-технічної) освіти” // Відомості Верховної Ради. – 2017. – № № 38–39. – Ст. 380. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>.
2. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556–VII, ст. 1 “Основні терміни та їх визначення” // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № № 37–38. – Ст. 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/1556-18>.
3. Андропова Н. Умение разрабатывать психолого-педагогические рекомендации как компонент психологической компетентности учителя : автореф. дисс. ... канд. психол. наук : 19.00.07 “Педагогическая психология” / Наталья Андропова ; Казан. гос. техн. ун-т им. А. Н. Туполева. – Казань, 2000. – 16 с.
4. Банько Н. Формирование профессионально-педагогической компетентности как компонента профессиональной подготовки менеджеров : [монография] / Н. Банько ; ВолгГТУ. – Волгоград, 2004. – 75 с.
5. Бахрушин В. Компетентності і результати навчання у нових стандартах вищої освіти / Володимир Бахрушин // Освітня політика : портал громадських експертів. – 09.05.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://education-ua.org/ua/>.
6. Биктуганов Ю. Развитие профессиональной мобильности учителя средствами проектной деятельности в системе дополнительного образования [Текст] : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 “Теория и методика профессионального образования” / Юрий Биктуганов ; Рос. гос. социал. ун-т. – Москва, 2013. – 22 с.
7. Боярко Е. Формирование профессиональной мобильности будущих специалистов в условиях развивающегося регионального университетского комплекса : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 “Теория и методика профессионального образования” / Екатерина Боярко ; Юж. федер. ун-т. – Ростов-на-Дону, 2010. – 24 с.
8. Варникова О. Формирование профессиональной компетентности студентов высшей школы в процессе иноязычной подготовки : дисс. ... докт. пед. наук : 13.00.08 “Теория и методика проф. образования” / Ольга Варникова ; Пензенский гос. пед. ун-т. – Пенза, 2011. – 521 с.
9. Войтюк О. Формування психологічної компетентності викладачів іноземних мов вищих військових навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 “Педагогічна та вікова психологія” / Олена Войтюк ; Нац. акад. Держ. прик. рдон. служб України ім. Богдана Хмельницького. – Хмельницький, 2009. – 20 с.
10. Горюнова Л. Профессиональная мобильность специалиста как проблема развивающегося образования в России : дисс. ... докт. пед. наук : 13.00.08 “Теория и методика проф. образования” / Лилия Горюнова ; Рост. гос. пед. ун-т. – Ростов-на-Дону, 2006. – 353 с.
11. Гулеева О. Становление рефлексивной компетентности студентов педагогического колледжа средствами интерактивных технологий : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” / Ольга Гулеева ; Забайкал. гос. гуманитар.-пед. ун-т им. Н. Г. Чернышевского. – Чита, 2011. – 23 с.
12. Гурова В. Формирование мотивационной компетентности у старшеклассников в учебно-воспитательном процессе : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” / Валентина Гурова ; Калинингр. гос. ун-т. – Калининград, 2004. – 22 с.
13. Кадемія М. Формування мотиваційної компетентності студентів / М. Кадемія, Л. Дідух // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / за ред. Л. Товажнянського, О. Г. Романовського. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2015. – Вип. 42 (46) : Ідеї академіка Івана Зязюна у працях його учнів і соратників : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 травня 2015 р. – С. 267–275.
14. Калиновский Ю. Развитие социально-профессиональной мобильности андрагога в контексте социокультурной образовательной политики региона : автореф. дисс. ... докт. пед. наук : 13.00.01 “Общая педагогика, история педагогики и образования” / Юрий Калиновский ; Омский гос. пед. ун-т. – Омск, 2001. – 46 с.
15. Каплина С. Концептуальные и технологические основы формирования профессиональной мобильности будущих инженеров в процессе изучения гуманитарных дисциплин : автореф. дисс. ... докт. пед. наук : 13.00.08 “Теория и методика профессионального образования” / Светлана Каплина ; Чувашский гос. пед. ун-т им. И. Я. Яковлева. – Чебоксары, 2008. – 46 с.
16. Клименко Ю. Професійна мобільність майбутніх учителів у країнах Євросоюзу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Юлія Клименко ; Уманський державний пед. ун-т ім. П. Тичини. – Умань, 2011. – 20 с.
17. Ковальчук Г. Використання цифрових навчальних наративів для формування адаптивної компетентності студентів – майбутніх економістів / Г. Ковальчук, Ю. Баніт // Інформаційні технології і засоби навчання. – Том 64. – 2018. – № 2. – С. 152–169.
18. Кудзоева В. Формирование профессионально-педагогической компетентности преподавателей средних специальных учебных заведений : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 “Теория и методика профессионального образования” / Вера Кудзоева ; Волггр. гос. пед. ун-т. – Волгоград, 2006. – 20 с.

19. Куева Луїс Давіла Сократес. Формування рефлексивної компетентності в майбутніх учителів музики в процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Луїс Давіла Сократес Куева ; Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2016. – 226 с.
20. Кушеверская Ю. Формирование рефлексивной компетентности студентов в образовательном процессе педагогического колледжа : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / Юлия Кушеверская ; Карел. гос. пед. ун-т. – Петрозаводск, 2007. – 22 с.
21. Лукьянова М. Системно-комплексная диагностика эффективности освоения учителем личностно ориентированного подхода в педагогической деятельности / М. Лукьянова // Вестник научной школы педагогов "АКМЕ". – 2009. – Выпуск 3 (2009). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.intellect-invest.org.ua/rus/school_akme_vestnik_akme_akme_3_2009_lukjanova_system-komplex_diagnostika.
22. Марфутенко Т. Формирование творческой компетентности студентов педагогических вузов средствами эвристических заданий по информатике : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / Татьяна Марфутенко ; Сев.-Кавк. социал. ин-т. – Владикавказ, 2013. – 22 с.
23. Мітіна С. Психологічна компетентність викладача навчального закладу медичного спрямування / С. Мітіна // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – Серія "Педагогічні науки". – 2016. – Т. 140. – С. 48–52.
24. Моштук В. Фахова компетентність як основа проектно-технологічної культури майбутнього вчителя трудового навчання / В. Моштук // Молодь і ринок. – 2011. – № 7. – С. 108–112. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_7_26.
25. Новикова Е. Формирование социально-проектной компетентности бакалавра социальной работы в вузе : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / Елена Новикова ; Орлов. гос. ун-т. – Орел, 2013. – 21 с.
26. Ожемякіна Н. Соціально-педагогічні умови формування професійної мобільності майбутніх менеджерів-аграріїв : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Наталія Ожемякіна ; Південноукраїнський нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса. – 2006. – 29 с.
27. Пріма Р. Теоретико-методологічні засади формування професійної мобільності майбутнього фахівця початкової освіти : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Раїса Пріма ; Південноукраїнський нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2010. – 42 с.
28. Сачук Ю. Формування соціально-професійної мобільності майбутніх викладачів інформатики у процесі магістерської підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Юлія Сачук ; Східноєвропейський нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2017. – 267 с.
29. Сомова Н. Формирование социально-адаптивной компетентности иностранных студентов на этапе предвузовской подготовки : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / Наталья Сомова ; Ленинградский гос. обл. ун-т им. А. С. Пушкина. – Санкт-Петербург, 2015. – 23 с.
30. Суходимцева А. Развитие проектной компетентности педагогов в деятельности муниципальной методической службы : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 "Общая педагогика, история педагогики и образования" / Анна Суходимцева ; Ин-т теории и истории педагогики РАО. – Москва, 2011. – 25 с.
31. Сушенцева Л. Теоретико-методичні засади формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Лілія Сушенцева ; Ін-т професійно-технічної освіти. – Київ, 2012. – 489 с.
32. Тутолмин А. Становление и развитие творческой компетентности будущего учителя (на основе системного подхода) : автореф. дисс. ... докт. пед. наук : 13.00.08 "Теория и методика проф. образования" / Александр Тутолмин ; Чуваш. гос. пед. ун-т им. И. Я. Яковлева. – Чебоксары, 2009. – 43 с.
33. Ушакова Е. Педагогические условия формирования рефлексивной компетенции будущих учителей как средства разрешения профессионально-педагогических ситуаций : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / Елена Ушакова ; Липецкий гос. пед. ун-т. – Владикавказ, 2013. – 22 с.
34. Фамілярська Л. Розвиток інформаційно-комунікаційної мобільності педагога в освітньому середовищі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Лариса Фамілярська ; Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. – Житомир, 2017. – 292 с.
35. Шовкун В. Формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики у квазіпрофесійній діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Віталій Шовкун ; Херсонський держ. ун-т. – Херсон, 2016. – 247 с.
36. Щербаківа Т. Психологическая компетентность учителя : акмеологический анализ : автореф. дисс. ... докт. психол. наук : 19.00.13 "Психология развития, акмеология" / Татьяна Щербаківа ; Сев.-Кавк. гос. техн. ун-т. – Ростов-на-Дону, 2006. – 41 с.
37. Корте Эрик де. Инновационные перспективы обучения и преподавания в сфере высшего образования в XXI в. / Эрик де Корте // Вопросы образования. – 2014. – № 3. – С. 8–29.

References:

1. Profesiina (profesiino-tehnikhna) osvita profesiinoi (profesiino-tehnikhnoi) osvity. Stattia 15 / Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05 veresnia 2017 r. № 2145–19 [Elektronnyi resurs] // Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2017, № 38–39, st. 380. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>.
2. Osnovni termini ta yikh vyznachennia. Stattia 1 / Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556–VII [Elektronnyi resurs] // Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2014, № 37–38, st.2004). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/1556-18>.
3. Andronova N. V. Umeniye razrabatyvat' psikhologo-pedagogicheskiye rekomendatsii kak komponent psikhologicheskoy kompetentnosti uchitelya [Tekst]: avtoref. dis. ... k. psikhol.n. : 19.00.07 – pedagogicheskaya psikhologiya / Natal'ya Vladimirovna Andronova; Kazan. gos. tekhn. un-t im. A.N. Tupoleva. – Kazan', 2000. – 16 s.
4. Ban'ko N. A. Formirovaniye professional'no-pedagogicheskoy kompetentnosti kak komponenta professional'noy podgotovki menezhdzherov [Tekst]: monografiya / Natal'ya Anatol'yevna Ban'ko / VolgGTU, Volgograd, 2004. – 75 s.
5. Bakhrushyn V. Kompetentnosti i rezul'taty navchannya u novykh standartakh vyshchoyi osvity [Elektronnyy resurs] / Volodymyr Bakhrushyn. – Osvitnya polityka // GPportal hromads'kykh ekspertiv. – 09.05.2016. URL: <http://education-ua.org.ua/>.

6. Biktuganov Yu. I. Razvitiye professional'noy mobil'nosti uchitelya sredstvami proyektnoy deyatel'nosti v sisteme dopolnitel'nogo obrazovaniya [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.08 – teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya / Yuriy Ivanovich Biktuganov; Ros. gos. sotsial. un-t. – Moskva, 2013. – 22 s.
7. Boyarko Ye. A. Formirovaniye professional'noy mobil'nosti budushchikh spetsialistov v usloviyakh razvivayushchegosya regional'nogo universitetskogo kompleksa [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.08 – teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya / Yekaterina Aleksandrovna Boyarko; Yuzh. feder. un-t. – Rostov-na-Donu, 2010. – 24 s.
8. Varnikova, Ol'ga Vasil'yevna. Formirovaniye professional'noy kompetentnosti studentov vysshey shkoly v protsesse inoyazychnoy podgotovki [Tekst]: dis. ... d-ra ped. n. : 13.00.08 – teoriya i metodika prof. obrazovaniya / Ol'ga Vasil'yevna Varnikova; Penzenskiy gos. ped. un-t. – Penza, 2011. – 521 s.
9. Voytyuk O. A. Formuvannya psikhologichnoyi kompetentnosti vykladachiv inozemnykh mov vyshchikh viys'kovykh navchal'nykh zakladiv [Tekst] : avtoref. dys. ... k. psykhol. n. : 19.00.07 – pedahohichna ta vikova psykholohiya / Olena Anatoliyivna Voytyuk; Nats. akad. Derzh. prykordon. sluzhby Ukrainy im. Bohdana Khmel'nyts'koho. – Khmel'nyts'kyy, 2009. – 20 s.
10. Goryunova L. V. Professional'naya mobil'nost' spetsialista kak problema razvivayushchegosya obrazovaniya v Rossii [Tekst] : dis. ... d-ra ped. nauk : 13.00.08 – teoriya i metodika prof. obrazovaniya / Liliya Vasil'yevna Goryunova; Rost. gos. ped. un-t. – Rostov-na-Donu, 2006. – 353 s.
11. Guleyeva O. V. Stanovleniye reflektivnoy kompetentnosti studentov pedagogicheskogo kolledzha sredstvami interaktivnykh tekhnologiy [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.01 – obshchaya pedagogika, istoriya pedagogiki i obrazovaniya / Ol'ga Vladimirovna Guleyeva; Zabaykal. gos. gumanitar. –ped. un-t im. N. G. Chernyshevskogo. – Chita, 2011. – 23 s.
12. Gurova V. P. Formirovaniye motivatsionnoy kompetentnosti u starsheklassnikov v uchebno-vospitatel'nom protsesse [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.01 – obshchaya pedagogika, istoriya pedagogiki i obrazovaniya / Valentina Pavlovna Gurova; Kaliningr. gos. un-t. – Kaliningr., 2004. – 22 c.
13. Kademiya M. Yu. Formuvannya motyvatsiynoyi kompetentnosti studentiv [Tekst] / M. YU. Kademiya, L. I. Didukh // Problemy ta perspektyvy formuvannya natsional'noyi humanitarno-tekhnichnoyi elity : zb. nauk. pr. / red. L. L. Tovazhnyans'kyy, O. H. Romanovs'kyy. – Kharkiv : NTU “KHPI”, 2015. – Vyp. 42 (46) : mater. mizhnar. nauk.-prakt. konf. : “Ideyi akademika Ivana Zyazyuna u pratsyakh yoho uchniv i soratnykiv”, 14–15 travnya 2015 r. – S. 267–275.
14. Kalinovskiy Yu. I. Razvitiye sotsial'no-professional'noy mobil'nosti andragoga v kontekste sotsiokul'turnoy obrazovatel'noy politiki regiona [Tekst]: avtoref. dis. ... d-ra ped. n. : 13.00.01 – obshchaya pedagogika, istoriya pedagogiki i obrazovaniya / Kalinovskiy Yuriy Isaakovich ; Omskiy gos. ped. un-t. – Omsk, 2001. – 46 s.
15. Kaplina S. Ye. Kontseptual'nyye i tekhnologicheskiye osnovy formirovaniya professional'noy mobil'nosti budushchikh inzhenerov v protsesse izucheniya gumanitarnykh distsiplin [Tekst] : avtoref. dis. d-ra ped. n. : 13.00.08 – teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya / Svetlana Yevgen'yevna Kaplina; Chuvash. gos. ped. un-t im. I. Ya. Yakovleva. – Cheboksary, 2008. – 46 s.
16. Klymenko YU. A. Profesiynaya mobil'nost' maybutnikh uchyteliv u krayinakh Yevrosoyuzu [Tekst] : avtoref. dys. ... k. ped. n. : 13.00.04 – teoriya i metodyka profesiynoyi osvity / Yuliya Anatoliyivna Klymenko; Umans'kyy derzhavnyy ped. un-t im. P. Tychny. – Uman', 2011. – 20 s.
17. Koval'chuk H. O. Vykorystannya tsyfrovykh navchal'nykh naratyviv dlya formuvannya adaptivnoyi kompetentnosti studentiv – maybutnikh ekonomistiv [Tekst] / Halyna Oleksandrivna Koval'chuk, Yuriy Stanislavovych Banit // Informatsiyni tekhnolohiyi i zasoby navchannya. – Tom 64, № 2. – 2018. – S. 152–169.
18. Kudzoyeva V. I. Formirovaniye professional'no-pedagogicheskoy kompetentnosti prepodavateley srednikh spetsial'nykh uchebnykh zavedeniy [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.08 – teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya / Vera Ivanovna Kudzoyeva; Volgogr. gos. ped. un-t. – Volgograd, 2006. – 20 s.
19. Kueva, Luyis Davila Sokrates. Formuvannya refleksivnoyi kompetentnosti v maybutnikh uchyteliv muzyky v protsesi profesiynoyi pidhotovky [Tekst] : dys. ... k. ped. n. : 13.00.04 – teoriya i metodyka profesiynoyi osvity / Kueva Luyis Davila Sokrates ; Pivdenoukr. nats. ped. un-t im. K. D. Ushyns'koho. – Odesa, 2016. – 226 s.
20. Kusheverskaya YU. V. Formirovaniye reflektivnoy kompetentnosti studentov v obrazovatel'nom protsesse pedagogicheskogo kolledzha [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.08 – teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya / Yuliya Viktorovna Kusheverskaya; Karel. gos. ped. un-t. – Petrozavodsk, 2007. – 22 s.
21. Luk'yanova M. I. Sistemno-kompleksnaya diagnostika effektivnosti osvoyeniya uchitelem lichnostno oriyentirovannogo podkhoda v pedagogicheskoy deyatel'nosti [Tekst] / Margarita Ivanovna Luk'yanova / Vestnik nauchnoy shkoly pedagogov “AKME” // Vypusk 3 (2009). URL: http://www.intellect-invest.org.ua/rus/school_akme_vestnik_akme_akme_3_2009_lukjanova_system-komplex_diagnostika
22. Marfutenko T.A. Formirovaniye tvorcheskoy kompetentnosti studentov pedagogicheskikh vuzov sredstvami evristicheskikh zadaniy po informatike [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.08 – teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya / Tat'yana Antonovna Marfutenko; Sev.-Kavk. sotsial. in-t. – Vladikavkaz, 2013. – 22 s.
23. Mitina S. V. Psikhologichnaya kompetentnist' vykladacha navchal'noho zakladu medychnoho spryamuvannya [Tekst] // Svitlana Volodymyrivna Mitina / Visnyk Chernihivs'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu: Seriya: pedahohichni nauky. 2016. – Tom 140. S. 48–52.
24. Moshtuk V. Fakhova kompetentnist' yak osnova proektno-tekhnologichnoyi kul'tury maybutn'oho vchytelya trudovoho navchannya [Tekst] / Vasyl' Moshtuk // Molod' i rynek. – 2011. – № 7. – S. 108–112. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2011_7_26.
25. Novikova Ye. A. Formirovaniye sotsial'no-proyektnoy kompetentnosti bakalavra sotsial'noy raboty v vuze [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.08 – teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya / Yelena Alekseyevna Novikova; Orlov. gos. un-t. – Orel, 2013. – 21 s.
26. Ozhemyakina N. I. Sotsial'no-pedahohichni umovy formuvannya profesiynoyi mobil'nosti maybutnikh menezheriv-ahraryiv [Tekst] : avtoref. dys. ... k. ped. n. : 13.00.04 – teoriya i metodyka profesiynoyi osvity / Nataliya Ivanivna Ozhemyakina; Pivdenoukrayins'kyy nats. ped. un-t im. K. D. Ushyns'koho. – Odesa, – 2006. – 29 s.
27. Prima, R. M. Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannya profesiynoyi mobil'nosti maybutn'oho fakhivtsya pochatkovoyi osvity [Tekst] : avtoref. dys. na zdob. nauk. stup. d-ra ped. nauk : 13.00.04 – teoriya i metodyka profesiynoyi osvity / Prima Rayisa Mykolayivna ; Pivdenoukrayins'kyy nats. ped. un-t im. K. D. Ushyns'koho. – Odesa, 2010. – 42 s.

28. Sachuk YU. YE. Formuvannya sotsial'no-profesiyanoi mobil'nosti maybutnikh vykladachiv informatyky u protsesi mahisters'koyi pidhotovky [Tekst] : dys. ... k. ped. n. : 13.00.04 – teoriya i metodyka profesiyanoi osvity/ Yuliya Yevheniyivna Sachuk ; Skhidnoyevropeys'kyy nats. un-t im. Lesi Ukrayinky. – Luts'k, 2017. – 267 s.
29. Somova N. V. Formirovaniye sotsial'no-adaptivnoy kompetentnostiinostrannykh studentov na etape predvuzovskoy podgotovki [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.08 – teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya / Natal'ya Vladimirovna Somova; Leningradskiy gos. obl. un-t im. A.S. Pushkina. – Sankt-Peterburg, 2015. – 23 s.
30. Sukhodimtseva A. P. Razvitiye proyektnoy kompetentnosti pedagogov v deyatel'nosti munitsipal'noy metodicheskoy sluzhby [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.01 – obshchaya pedagogika, istoriya pedagogiki i obrazovaniya / Anna Petrovna Sukhodimtseva; In-t teorii i istorii pedagogiki RAO. – Moskva, 2011. – 25 s.
31. Sushentseva L. L. Teoretyko-metodychni zasady formuvannya profesiyanoi mobil'nosti maybutnikh kvalifikovanykh robitnykiv u profesiyno-tekhnichnykh navchal'nykh zakladakh [Tekst] : dys ... d-ra ped. nauk: 13.00.04 – teoriya i metodyka profesiyanoi osvity / Liliya Leonidivna Sushentseva; In-t profesiyno-tekhnichnoy osvity. – Kyiv, 2012. – 489 s.
32. Tutolmin A. V. Stanovleniye i razvitiye tvorcheskoy kompetentnosti budushchego uchitelya : (na osnove sistemnogo podkhoda) [Tekst] : avtoref. dis. ... d-ra ped. nauk : 13.00.08 – teoriya i metodika prof. obrazovaniya / Tutolmin Aleksandr Viktorovich; Chuvash. gos. ped. un-t im. I. YA. Yakovleva. – Cheboksary, 2009. – 43 s.
33. Ushakova Ye. L. Pedagogicheskiye usloviya formirovaniya refleksivnoy kompetentsii budushchikh uchiteley kak sredstva razresheniya professional'no-pedagogicheskikh situatsiy [Tekst] : avtoref. dis. ... k. ped. n. : 13.00.08 – teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya / Yelena Leonidovna Ushakova; Lipetskiy gos. ped. un-t. – Vladikavkaz, 2013. – 22 s.
34. Familyars'ka, L. L. Rozvytok informatsiyno-komunikatsiyanoi mobil'nosti pedahoha v osvtn'omu seredovyshechi pislyadyplomnoy osvity [Tekst] : dys. ... k. ped. n. : 13.00.04 – teoriya i metodyka profesiyanoi osvity / Larysa Leonidivna Familyars'ka; Zhytomyr'skyy derzh. un-t im. I. Franka. – Zhytomyr, 2017. – 292 s.
35. Shovkun V. V. Formuvannya profesiyanoi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv informatyky u kvaziprofesiynyi diyal'nosti [Tekst] : dys ... k. ped. n. : 13.00.04 – teoriya i metodyka profesiyanoi osvity / Vitaliy Vitaliyovych Shovkun ; Kherson'skyy derzh. un-t. – Kherson, 2016. – 247 s.
36. Shcherbakova T. N. Psikhologicheskaya kompetentnost' uchitelya: akmeologicheskyy analiz [Tekst] : avtoref. dis. ... d-ra psikhol. n. : 19.00.13 – rsikhologiya razvitiya, akmeologiya / Tat'yana Nikolayevna Shcherbakova; Sev.-Kavk. gos. tekhn. un-t. – Rostov-na-Donu, 2006. – 41 s.
37. Erik de Korte. Innovatsionnyye perspektivy obucheniya i prepodavaniya v sfere vysshego obrazovaniya v XXI v. [Tekst] / de Korte Erik// Voprosy obrazovaniya, № 3, 2014. – S. 8–29.

Иевлев А. Н. Компетентности профессионально-педагогической мобильности будущего преподавателя в условиях магистратуры

Профессиональная мобильность всегда была движущей силой человечества. Сообщества, в которых поощряются профессионально мобильные люди, развиваются более динамично и являются успешными. Статья посвящена вопросам, связанным с профессионально-педагогической мобильностью будущего преподавателя, обучающегося во втором (магистерском) уровне высшего образования, которая определяет успешность его дальнейшей профессиональной деятельности. Определено содержание компетентностей (компонентов), составляющих профессионально-педагогическую мобильность: педагогической, профессиональной, проектной, психологической (деятельностная составляющая профессионально-педагогической мобильности), мотивационной, рефлексивной, адаптивной и творческой (личностная составляющая профессионально-педагогической мобильности). Дальнейшие исследования будут посвящены дидактическим основам моделирования процесса формирования профессионально-педагогической мобильности.

Ключевые слова: профессиональная мобильность, профессионально-педагогическая мобильность, педагогическая, профессиональная, проектная, психологическая, мотивационная, рефлексивная, адаптивная, творческая, компетентность.

Iyevlyev O. M. Competences of professional and pedagogical mobility of a future teacher in the conditions of master degree

Professional mobility has always been a moving force of mankind. Societies, where professional people are encouraged, develop more dynamically and successfully. The article is devoted to the issues related to the professional and pedagogical mobility of a future teacher who is studying at the second (master's) level of higher education, which determines the success of his/her further professional activities. The content of competencies (components) that make up vocational and pedagogical mobility are defined: pedagogical, professional, project and psychological (activity component of vocational and pedagogical mobility); motivational, reflexive, adaptive and creative (personal component of vocational and pedagogical mobility). Further research will be devoted to the didactic principles of modeling the process of vocational and pedagogical mobility formation.

Key words: professional mobility, vocational and pedagogical mobility, pedagogical competence, professional competence, design competence, psychological competence, motivational competence, reflexive competence, adaptive competence, creative competence.